

Övervakning och kommunikation av antibiotikaresistens hos bakterier från lantbrukets djur – SvarmPat 2022

Bakgrund

SvarmPat (Svensk veterinär antibiotikaresistensmonitorering av patogena bakterier) är ett samarbetsprojekt mellan Gård & Djurhälsan (G&D) och Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA). SvarmPat startades 2005 för att följa resistensläget och förekomsten av sjukdomsframkallande bakterier hos lantbrukets djur, och sedan år 2020 inkluderar även programmet vattenbrukets djur. Programmet är långsiktigt och har nationell täckning med syftet att ta fram och tillgängliggöra aktuell kunskap om lämpliga val av behandlingsmetod. Då antibiotikabehandling ibland krävs vid bakteriellt orsakade sjukdomar, är kunskap om orsakande bakterier och dess känslighet för olika typer av antibiotika nödvändig. SvarmPat fångar aktuella frågor från de fältverksamma veterinärerna. Frågeställningen undersöks och bereds för att utarbeta lämplig studie, med målet att närma sig ett svar om förhållanden som ligger till grund för problematiken. Resultaten kommuniceras tillbaka till de behandlande veterinärerna och djurägarna genom ett antal olika kommunikationskanaler.

Resultat

Under året har det inom programmet genomförts många olika aktiviteter. Här följer ett axplock ur SvarmPats verksamhet.

Luftvägsinfektioner hos kalvar är tillsammans med diarré de vanligaste dödsorsakerna hos kalvar yngre än en månad. I specialiserade ungnötsbesättningar med inköp av mjölkraskalvar är luftvägsinfektioner också en av de vanligaste orsakerna till behandling med antibiotika. På gårdar med villkorad läkemedelsanvändning, ViLA, arbetar djurhållaren efter veterinärens behandlingsinstruktioner, som ofta hänvisar till feber och grad av andningssvårigheter. Det kan vara svårt att i det enskilda fallet avgöra när en behandling med antibiotika ska sättas in.

Inom SvarmPat har vi under 2022 fortsatt med ett projekt där vi med ultraljudsundersökning av lungor på kalvar kan koppla ultraljudsfynd med kliniska symtom för lunginflammation. Förhoppningen att komma fram till en tydligare vägledning för optimal behandlingstidpunkt. Målet är att underlätta för veterinären i utbildningen av djurhållaren inom ViLA, för en mer korrekt antibiotikaanvändning.

Ledproblem hos slaktgrisar

Ledinflammationer och hälta är en vanlig och dessutom ökande orsak till antibiotikabehandling av slaktgris i Sverige idag. Orsakerna till hälta på slaktgris kan vara infektion, trauma, klövskador, osteokondros eller osteoporos, men då grisar med akut hälta och artritmisstanke mycket sällan kommer till obduktion för undersökning och provtagning är kunskapen om orsak, eventuell förekomst av bakterier och deras resistensmönster i sådana fall begränsad. Under 2022 har vi genomfört noggranna undersökningar i två utvalda besättningar med fokus på hältutredning, obduktion av halta grisar och analys av bakteriella infektioner i lederna. En kartläggning av problemet genom att samla in information via besättningsveterinärer, slaktskadestatistik och behandlingsrapporter är initierad, men kommer att fortgå och sammanställas under 2023.

Klinisk mastit hos tackor

Mastit är en relativt vanlig diagnos och i nuläget den mest antibiotikakrävande sjukdomen hos får i Sverige. Mastit hos tackor är vanligt i såväl kött- som mjölkproducerande besättningar. Det är en sjukdom som orsakar lidande för tackorna och deras lamm samt merarbete och produktionsförlust för fårföretagaren. Under 2022 har fårägare uppmanats att skicka in mjölkprover från tackor med akut mastit för bakterieodling och resistensundersökning. Antalet prover som inkommit behöver blir flera för att slutsatser ska kunna dras och projektet kommer därför fortsätta under 2023. Utifrån detta förväntas vi kunna uppdatera kunskaperna om vilka agens som idag är vanligast vid mastit hos får samt deras resistensläge.

Diskussion

För den fältversamma veterinären, som ofta arbetar med flera djurslag, är det viktigt att underlätta åtkomsten av resultat från undersökningar och studier kopplat till arbetsfältet. SvarmPat kommunicerar genom flera olika kanaler för att nå ut till både veterinärer på fältet och djurhållare. Under rubriken "Nytt från SvarmPat", som regelbundet publiceras i Svensk veterinärtidning, flaggar vi för aktuella undersökningar som genomförts eller planeras. SvarmPat kommunicerar via referensgrupper inom olika djurslag, och viktiga resultat från undersökningar genomförda i SvarmPats regi tas upp i den årliga SVARM-SWEDRES rapporten från SVA och Folkhälsomyndigheten. Undersökningar som genomförts eller planeras ute i svenska besättningar redogörs för i olika facktidningar, t.ex. Husdjur, Nötkött, Grisföretagaren och Fårskötsel.

Genom att bidra till ökad spridning av kunskap kan avtrycket från arbetet inom projektet SvarmPat ge större tyngd i målet att motverka utveckling och spridning av antibiotikaresistens hos sjukdomsframkallande bakterier hos lantbruket och vattenbrukets djur.